

РІШЕННЯ № 105

Про внесення змін до Порядку надання безоплатної первинної правничої допомоги суб'єктами, що створюються або залучаються за договорами органами місцевого самоврядування

«23» жовтня 2023 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши питання порядку денного про внесення змін до нормативно-правових актів, що стосуються діяльності Комісії по оцінці якості, повноти та своєчасності надання безоплатної правничої допомоги, взявши до уваги пропозицію Голови Комітету НААУ з питань безоплатної правової допомоги, представника адвокатів Хмельницької області у складі Ради адвокатів України Каденко О.О. звернутись до Кабінету Міністрів України з ініціативою внести зміни до «Порядку надання безоплатної первинної правничої допомоги суб'єктами, що створюються або залучаються за договорами органами місцевого самоврядування», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо доступу до безоплатної правничої допомоги» № 1088 від 13.10.2023, далі – Порядок, зазначає наступне.

Відповідно до п. 11 Порядку, механізм проведення моніторингу діяльності надавача правничої допомоги може визначатися органами місцевого самоврядування. З метою проведення оцінки якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правничої допомоги органи місцевого самоврядування можуть звернутися до відповідних комісій, утворених радами адвокатів регіонів.

Рада адвокатів України вважає, що така редакція п. 11 Порядку суперечить нормам Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», який однозначно відносить оцінку якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правничої допомоги (далі – БППД) до повноважень органів адвокатського, а не місцевого самоврядування.

За положеннями ст. 131-2 Конституції України для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура, незалежність якої гарантується державою. Здійснення адвокатської діяльності в Україні, включаючи надання адвокатами БПД, визначається Законами України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та «Про безоплатну правову допомогу», під час прийняття яких

враховувались рекомендації Основних положень про роль адвокатів (Прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам серпні 1990 року) та висновки Венеціанської комісії до проекту Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

Згідно цих рекомендацій, професійні асоціації адвокатів мають відігравати важливу роль у підтриманні професійних стандартів та етичних норм, захищати своїх членів від переслідувань та необґрунтованих обмежень та кооперуватися з урядом для досягнення мети правосуддя і суспільного інтересу.

Органи адвокатського самоврядування та адвокати не можуть залежати від держави та підпорядковуватися державним інституціям в питаннях надання правничої допомоги. *У зв'язку з цим, не можуть прийматися нормативні акти, які ставлять адвокатів із системи БПД в залежність від державних установ, або від органів місцевого самоврядування.*

Державні інституції мають забезпечувати ефективну організаційну роботу системи та її фінансування, а адвокати – надання професійної правничої допомоги на високому рівні.

Законами України «Про безоплатну правову допомогу» та «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено принципи та засади здійснення адвокатської діяльності, професійні права адвокатів та гарантії адвокатської діяльності, обов'язок дотримуватися адвокатської таємниці, порядок оцінювання якості надання БПД спеціально створеними при радах адвокатів комісіями. Наведені закони не містять виключень, за умови яких цих положень можуть не дотримуватися державні інституції.

Зокрема, статтею 25 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) передбачено, що *оцінка якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правничої допомоги здійснюється* за зверненням органів місцевого самоврядування, а безоплатної вторинної правничої допомоги - за зверненням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги, *комісіями, утвореними для цієї мети радами адвокатів регіонів.*

Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів (стаття 4 Закону).

Отже, прийнята 13.10.2023 Кабінетом Міністрів України редакція п. 11 Порядку суперечить приписам ст. 25 Закону, є порушенням прав та основних гарантій незалежності адвокатської діяльності визначених Законом, а також містить корупційні ризики, що вкрай негативно впливатиме на якість надання правничої допомоги, створить підстави для потенційного та реального конфлікту інтересів з боку органів місцевого самоврядування, умови для впливу на позицію адвокатів у конкретних справах.

Крім того, оцінка якості правничої допомоги з боку органів місцевого самоврядування не відповідає сутності договірних відносин з адвокатами. Запропонований з боку органів місцевого самоврядування моніторинг якості

роботи адвоката ставить останніх в залежність від органів місцевого самоврядування, що як наслідок може привести до розголошення адвокатської таємниці, втручання в незалежну діяльність адвоката, а також може використовуватись як засіб тиску на нього.

Згідно статті 19 Конституції України органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України.

У контексті наведеного, Рада адвокатів України наголошує, що проведення моніторингу діяльності адвоката не можуть здійснювати працівники органів місцевого самоврядування, *оскільки ця діяльність має здійснюватись виключно комісіями утвореними при радах адвокатів регіонів на підставі ст. 25 Закону.*

Рада адвокатів України враховуючи наведене, з метою забезпечення здійснення адвокатської діяльності на принципах верховенства права, законності та незалежності, у тому числі у системі безоплатної правової допомоги, з урахуванням пропозицій та доповнень членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Доручити Голові Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України Ізовітовій Л.П. звернутись до Кабінету Міністрів України з ініціативою внести зміни до п. 11 «Порядку надання безоплатної первинної правничої допомоги суб'єктами, що створюються або залучаються за договорами органами місцевого самоврядування», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо доступу до безоплатної правничої допомоги» № 1088 від 13.10.2023, виключивши норму якою передбачено, що механізм проведення моніторингу діяльності надавача правничої допомоги може визначатися органами місцевого самоврядування.
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити Кабінет Міністрів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

Ігор КОЛЕСНИКОВ